

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YAŞAR KEMAL
Beyaz Pantolon

Resimleyen
Sedat Girgin

YAPI KREDİ YAYINLARI

Beyaz Pantolon

Yaşar Kemal Asıl adı Kemal Sadık Gökçeli. Van Gölü'ne yakın Ernis (bugün Ünseli) köyünden olan ailesinin Birinci Dünya Savaşı'ndaki Rus işgali yüzünden uzun bir göç süreci sonunda yerleştiği Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Hemite köyünde 1926'da doğdu. Doğum yılı bazı biyografilerde 1923 olarak geçer.

Ortaokulu son sınıf öğrencisiyken terk ettikten sonra ır-gat kâtipliği, ırgatbaşılık, öğretmen vekilliği, kütüphane memurluğu, traktör sürücülüğü, çeltik tarlalarında kontrolörlük yaptı. 1940'lı yılların başlarında Pertev Naili Boratav, Abidin Dino ve Arif Dino gibi sol eğilimli sanatçı ve yazarlarla ilişki kurdu; 17 yaşındayken siyasi nedenlerle ilk tutukluluk deneyimini yaşadı. 1943'te bir folklor derlemesi olan ilk kitabı *Ağitlar*'ı yayımladı. Askerliğini yaptıktan sonra 1946'da gittiği İstanbul'da Fransızlara ait Hava-gazı Şirketi'nde gaz kontrol memuru olarak çalıştı. 1948'de Kadirli'ye döndü, bir süre yine çeltik tarlalarında kontrolörlük, daha sonra arzuhalcilik yaptı. 1950'de Komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla tutuklandı, Kozan cezaevinde yattı. 1951'de salıverildikten sonra İstanbul'a gitti, 1951-63 arasında *Cumhuriyet* gazetesinde Yaşar Kemal imzasıyla fıkra ve röportaj yazarı olarak çalıştı. Bu arada 1952'de ilk öykü kitabı *Sarı Sıcak*'ı, 1955'te ise bugüne dek kırktan fazla dile çevrilen romanı *İnce Memed*'i yayımladı. 1962'de girdiği Türkiye İşçi Partisi'nde genel yönetim kurulu üyeliği, merkez yürütme kurulu üyeliği görevlerinde bulundu. Yazıları ve siyasi etkinlikleri dolayısıyla birçok kez kovuşturmayla uğradı. 1967'de haftalık siyasi dergi *Ant*'ın kurucuları arasında yer aldı. 1973'te Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kuruluşuna katıldı ve 1974-75 arasında ilk genel başkanlığını üstlendi. 1988'de kurulan PEN Yazarlar Derneği'nin de ilk başkanı oldu. 1995'te *Der Spiegel*'deki bir yazısı nedeniyle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılandı, aklandı. Aynı yıl bu kez *Index*

on *Censorship*'teki yazısı nedeniyle 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkûm edildiye de cezası ertelendi.

Şaşırtıcı imgelemi, insan ruhunun derinliklerini kavrayışı, anlatımının şiirselliğiyle yalnızca Türk romanının değil dünya edebiyatının da önde gelen isimlerinden biri olan Yaşar Kemal'in yapıtları kırkı aşkın dile çevrilmiştir. Yaşar Kemal, Türkiye'de aldığı çok sayıda ödülün yanı sıra yurtdışında aralarında Uluslararası Cino del Duca ödülü, Légion d'Honneur nişanı Commandeur payesi, Fransız Kültür Bakanlığı Commandeur des Arts et des Lettres nişanı, Premi Internacional Catalunya, Fransa Cumhuriyeti tarafından Légion d'Honneur Grand Officier rütbesi, Alman Kitapçılar Birliği Frankfurt Kitap Fuarı Barış Ödülü'nün de bulunduğu yirmiyi aşkın ödül, ikisi yurtdışında beşi Türkiye'de olmak üzere, yedi fahri doktorluk payesi aldı. En son, 9 Kasım 2013'te Norveç Edebiyat ve İfade Özgürlüğü Akademisi'nin (Bjørnson Akademi) Norveç'in ünlü milli şairi Bjørnstjerne Bjørnson adına verdiği "Bjørnson Ödülü"nü aldı. 28 Şubat 2015 tarihinde İstanbul'da hayatını kaybetti.

Sedat Girgin (1985, İstanbul) İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü'nün ardından, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. Birçok yayınevi için kitaplar resimledi. Çeşitli dergi ve ajanslarda serbest illüstratör olarak çalıştı. Karma sergilere katılan Girgin, ilk kişisel sergisi Hayretler Sirk'i'ni 2013 yılında açtı. İstanbul'da yaşıyor.

YAŞAR KEMAL

Beyaz Pantolon

Resimleyen
Sedat Girgin

Yayına hazırlayan
Filiz Özdem

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları – 4705
Doğan Kardeş – 747

Beyaz Pantolon / Yaşar Kemal
Resimleyen: Sedat Girgin

Yayına hazırlayan: Filiz Özdem

Grafik uygulama: Süreyya Erdoğan

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

1. baskı: İstanbul, Eylül 2016
ISBN 978-975-08-3741-8

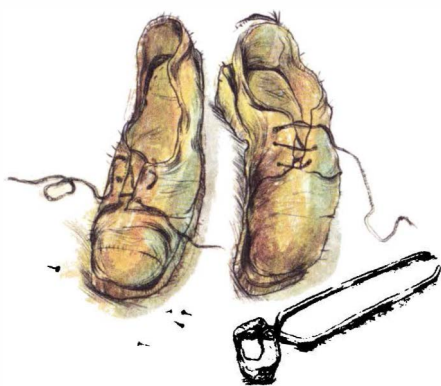
© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Çok sıcak vardı. Mustafa çocuk tere batmıştı.

Dikmekte olduğu yırtık ayakkabı, Mustafa çocuğun elinde kalakaldı. Ötelere öyle bir daldı ki... Dışarda güneş, kasabanın eğri büğrü, bozuk, parkeleri sökülmüş caddesine alabildiğine çökmüştü. Karşı damın kirli duvarının köşesindeki kalın yapraklı incir ağacının koyu gölgesine dili bir karış dışarda bir köpek upuzun serilmiş uyukluyordu. Bir zaman köpeğe baktı. Öyle bir isteksizdi ki, yırtık ayakkabı sanki elinden düşecekti. Yan gözle, ustaya çaktırmadan, şöyle bir baktı. Usta her zamanki gibi işine dalmıştı.

Ayakkabıyı örse koyup gelişigüzel bir çivi çaktı. Topuktaki yırtığı dikmeye başladı. Hiç canı istemedi, bıraktı.

Bu ayakkabı, şimdiye kadar eline gelen ayakkabıların en parçalanmışıydı. Her bir yanı dökülmüştü. Bunu dikip bitirebileceğini hiç aklı kesmiyordu.

“Bunu ben yapamam,” dedi.

Usta bir ara başını kaldırıp Mustafaya baktı:

“Ne o?” dedi. “Ne o Mustafa, sabahtan beri evirip çeviriyorsun. Ne o?”

Mustafa: “Usta,” dedi, “her bir yerleri dökülmüş. Bir araya gelmiyor ki...”

Usta: “Uğraş hele,” dedi.

Mustafa akşama kadar canını dişine takıp dikti söktü, dikti söktü. Olmadı. Ter burnundan oluk gibi akıyordu.

Karşıdaki incir ağacının ağır gölgesi
gündoğu tarafına doğru uzandı. Güneş de
karşı tepeye doğru indi. İşte bu sırada dük-
kana ustanın zengin bir arkadaşı, Hasan
Bey geldi. Usta ile şakalaştılar.

Hasan Beyin bir ara gözü kan ter içinde kalmış çocuğa ilişti. Sonra ustaya: “Bu çocuğu üç günlüğüne versene bana,” dedi. “Tuğla ocağında çalışır mı?”

Usta: “Çalışır mısın Mustafa?” diye sordu. “Hasan Amcan tuğla ocağı yakıyor.”

Hasan Bey: “Üç gün, üç gece,” dedi. “Gündeliğini alırsın. Gündeliğin bir buçuk liradandır. Cumali var ya, Savrun mahallesinden Cumali, ona yardım edeceksin. İyi adamdır, seni çok çalıştırmaz.”

Mustafa sevindi:

“Peki Hasan Amca, anama söyleyim de...”

Hasan Bey: “Söyle,” dedi. “Söyle de yarın bizim bahçeye gel. Öğleden sonra işe başlayacaksınız. Ben orada olmam. Sen Cumaliyi bul.”

Usta haftada bir yirmi beşlik verir. Aylardan temmuz. Bir ayda eder bir lira. Bir yazlık ayakkabı iki lira. Bir beyaz pantolon üç lira. Hepsi eder beş lira. Temmuz, ağustos, eylül... Hepsi ne eder? Üç lira. Demek

ki yazlık ayakkabıdan, sütbeyaz pantolondan umut kesik.

Yaşsa bre Hasan Bey... Var olsun Hasan Bey. Hasan Bey gibi adam yok bu kasabada. Gündelik kaç? Bir buçuk lira, dedi. Üç gün, eder dört buçuk lira.

Ellerini iyice yıkarsın, ama iyice, sabunla. Sonra beyaz keten ayakkabıyı kağıdından usulca çıkarırsın. Ayaklarını da iyice yıkarsın gıcır gıcır, sonra geçirirsin ayağına. Çoraplar da bembeyaz. Pantolona hiç el dokundurmamalı. Sakız gibi pantolon çabuk lekelenir.

Köprünün başı... Köprübaşında kızlar gezer. Eteklerini rüzgar uçurur. Bacaktaki beyaz pantolonu rüzgar iyice gerer.

Mustafa koşa koşa anasına gitti:

“Anam be! Anam, anam, güzel anam, ben Hasan Beyin tuğlasını Cumali ile yakacağım.”

Anası: “Olmaz,” dedi.

Mustafa kızdı:

“Nedenmiş o?” diye sordu.

Ana: “Sen hiç tuğla yaktın mı?” dedi.
“Tuğla yakmak nedir bilir misin? Üç gün üç gece uyumayacaksın. Dayanabilir misin yavrum?”

Mustafa: “Dayanırım,” dedi.

Ana: “Ben bilmem mi?” dedi. “Sabah-tan seni uyandırırken neler çekerim ben!”

Mustafa: “O başka bu başka,” dedi.

Ana: “Hele hele,” dedi.

Mustafa: “Hiç uyumam,” dedi.

“Uyursun diyorum sana. Dayanamazsın.”

Mustafa: “Bak,” dedi, “güzel anam, hani Tefik Beyin oğlu Sami...”

Ana: “Eeee?” dedi.

Mustafanın gözleri umutla parladı. Anasının huyunu bilirdi.

“Hani, o beyaz pantolon giyer. Hani sütbeyaz. Sütbeyaz lastikleri...”

“Eeee?”

“Bir güzel... Sütbeyaz... Bir güzel... Kar gibi. İpek mintanım yok mu? Onu da giyerim. Yakışmaz mı?”

Ana başını önüne eğdi, yüzü sarardı.

Mustafa: “De bakayım, de bakayım yakışmaz mı?” dedi. “Hiç de kirletmem. Üç gün ne güzel çalışırım. Alırım parasını... Ya, alırım işte. Götürürüm terzi Vayis Usta'ya. İki lirasına da Hacı Memedden beyaz lastik alırım. İpek mintanım da sandıkta. De, yakışmaz mı?”

Ana başını kaldırdı. Gözleri yaşarmıştı. Sonra usuldan oğluna yaklaştı. Kucakladı.

“Can!” dedi, “Can! Sana ne yakışmaz ki...”

“Vayis Usta hem iyi diker, hem sağlam... Anam, anam, güzel anam, gideyim mi?”

Ana, belli belirsiz, usuldan güldü:

“Ben karışmam,” dedi. “Ne yaparsan yap!”

Mustafa bunu duyar duymaz evin bir ucundan öteki ucuna kadar takla ata ata gitti geldi. Üstü başı toz içinde kalmıştı. Anasına sarılıp öptü.

“Ben büyüyünce...” dedi.

“Sen büyüyünce... Çok çalışırsın.”

“Sonra?”

“Çayın kenarındaki tarlayı da bahçe ya-

parsın. Sonra Adana terzisine lacivert elbise ısmarlarsın. Bir atın olur binersin.”

“Sonra?”

“Evimizin üstünü kiremit edersin. Akmaz.”

“Sonra?”

“Baban gibi olursun.”

“Babam olsaydı?”

“Sen yüksek mekteplere giderdin. Okurdun da büyük adam olurdun.”

“Ya şimdi?”

“Baban olsaydı...”

Mustafa: “Bak,” dedi.
“Altın saatim de olur büyüdüğümde, öyle mi?”

Mustafa daha gün doğmadan uyandı. Tuğla ocağının olduğu bahçe, dişcinin tarlasının oradaydı. Yola düştü. Yol tozlu ydu. Tozlar, serin serin ayaklarının altından kayıp iki yana fışkırıyordu.

Tepenin arkasından gittikçe çoğalan ıslak ıslak bir ışık seli geldi. Tuğla ocağının yanına vardığında gün bir top kz gibi tepenin üstüne oturmuştu. iyler kuruyuverdi.

Tuğla ocağının içine eğilip baktı çocuk. Ocak karanlıktı. Ocağın önüne birer küçük tepe gibi çalılar yığılmıştı. Öğleye kadar oralarda gezdi durdu. Beyaz pantolonun sevinci, üç gece uykusuz çalışmanın korkusu içinde, bir ürperti geçiriyordu.

Öğleyin, toza tere batmış bir durumda Cumali geldi. İri bir adamdı. Ağır ağır, bastığı yeri kollayarak yürüyordu. Ocağın yanında durdu. Cumaliyi görünce Mustafanın korkusu bir kat daha arttı. Cumali gene aynı ağırlıkla ocağın ağzına yürüdü. Yüzü kızgındı. Bir kez olsun dönüp de Mustafanın yüzüne bakmadı. Ağır ağır eğilip başını ocağın ağzından içeri soktu. Bir zaman öyle durdu. Sonra çekti. Mustafaya doğru bir iki adım attı. Sonra başını kaldırmadan, sert sert: “Sen ne geziyorsun burada, ulan?” dedi.

Mustafa kekeledi:

“Hiç,” dedi.

İçinden her şeyi bırakıp kaçmak geçti. Yapamadı.

Cumali: “Ne arıyorsun orada ulan?” diye yineledi.

Mustafa: “Beni buraya Hasan Bey saldı,” dedi. “Sana yardım edeyim deyi.”

Cumali kızgınlıkla, ağırlığından hiç de beklenmeyen bir çeviklikle, çocuğa arkasını döndü.

“Bak hele,” dedi, “bak hele şu deyyus Hasan Beyin yaptığı işe! Kocaman bir tuğla ocağını el kadar bir çocuğa yaktıracak.” Kocaman elini açtı: “El kadar.”

Sonra Mustafaya: “Ulan piç kurusu,” dedi, “sen ocak yakmak bilir misin?”

“Bilirim ya.”

“Ulan it oğlu it, üç gün, üç gece...”

“Bilirim...”

“Ulan orospu çocuğu, sen ananın karında mı öğrendin bu işi? Üç gece dayanabilir misin?”

Mustafa sustu.

“Oğlum, sen bu işi beceremezsin. Benim de başımı belaya sokma. Şu gördüğün ocak üç gün yanacak, üç gün üç gece durmadan çalı çekeceksin. Bir iki saat ben... bir iki saat de sen atacaksın. Sen buna dayanamazsın. Git ananın evine. Git de Hasan Beye de ki,

‘Ben bu işi yapamam.’ Olur mu? Senin yerine başka bir adam bulup göndersin.”

Mustafa durdu durdu, sonra kasabaya doğru birkaç adım attı. Ayakları geri geri gidiyordu sanki. Yürümekten vazgeçti. Gözünün önünden beyaz pantolonlar –ne olursa olsun, beyaz olsun da–, beyaz bulutlar, beyaz çamaşırlar, pamuk yığınları, bir sürü beyazlıklar uçuşuyordu. Bir ağlama, önüne geçilmez bir ağlama isteği genzini yaktı. Kendisini tutmasa hemencecik boşanacaktı.

Yalvaran, yumuşacık bir sesle: “Cumali Amca, ben kocaman bir adamdan da çok çalışırım. Hiç uyumam,” dedi. Sonra birden aklına geldi: “Hem ben şimdi gidersem Hasan Bey geri gönderir beni. Gündelikle-rimi peşin aldım, onla da bir lastik ayak-kabı, bir beyaz pantolon aldım. Ya Cumali Amca.”

Cumali hışımla: “Git,” dedi, “başıma bela olma!”

Mustafa dikeldi:

“Ne yani, ne diye ekmeğime sebep oluyorsun? Yani çocuk diye. Ne yani! Ben herkeslerden çok çalışırım. Parasını aldım zaten. Şimdi gidersem geri gönderir Hasan Bey!”

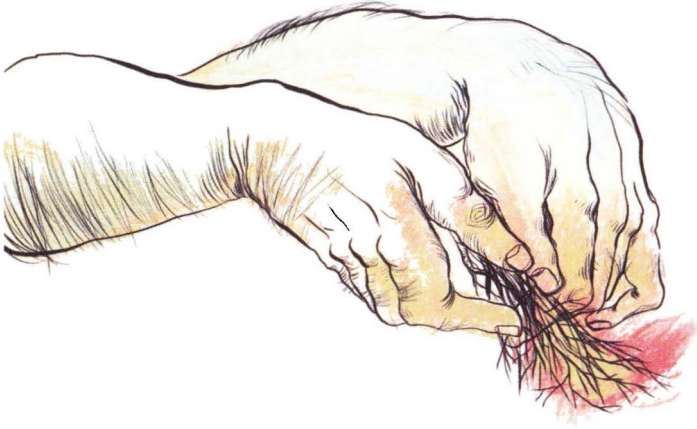
Cumali: “Yaa,” dedi, “demek öyle ha!”

“Peşin aldım paramı.”

Cumali: “Gel öyleyse,” dedi. “Ya çalışamaz yarıda bırakırsan? Gösteririm o zaman ben sana...”

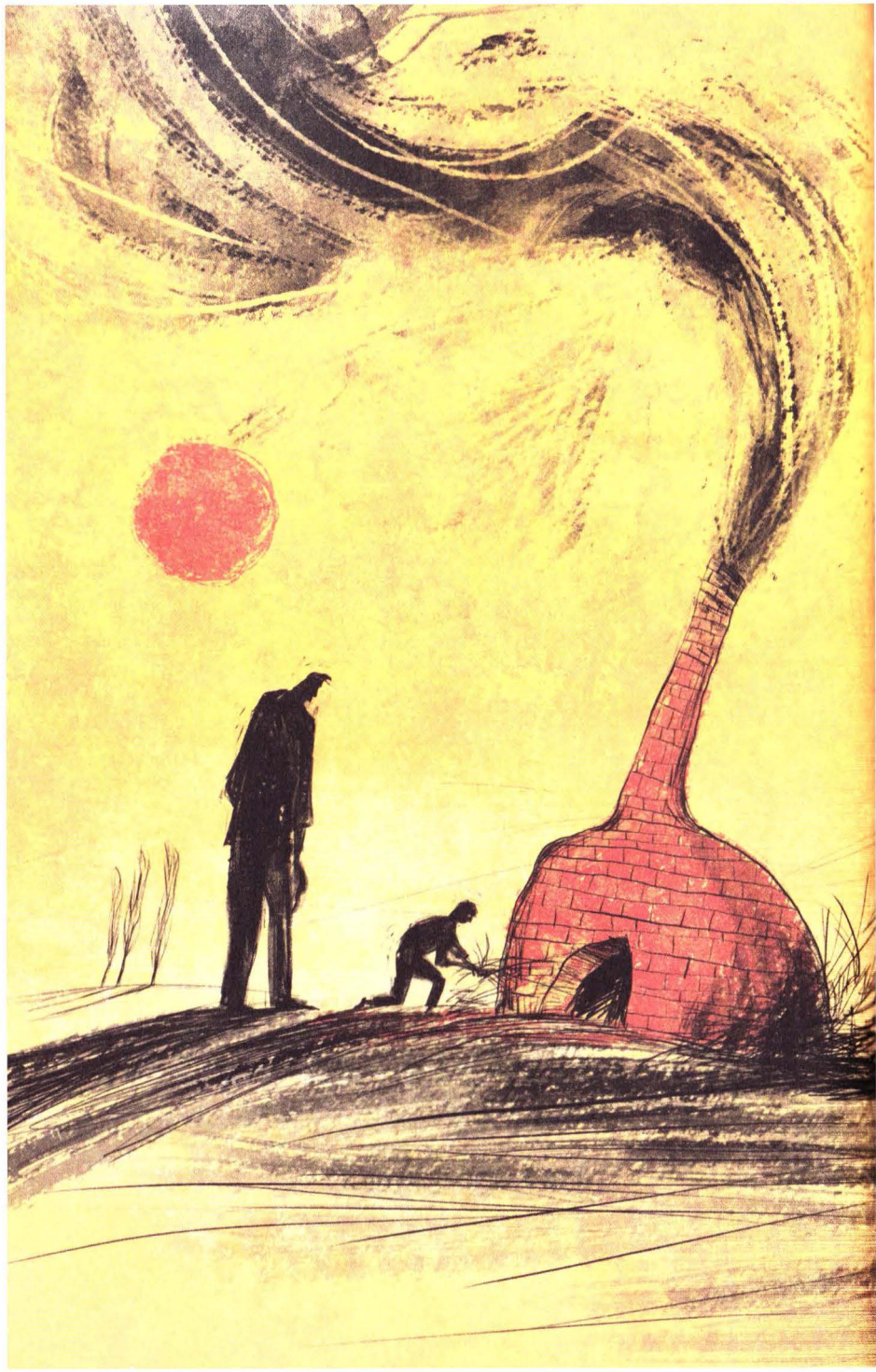
Mustafa koşa koşa Cumalinin yanına vardı. Sevinçten taşıyordu. Cumaliyi kocaman sağ elinden tuttu.

“Bir çalışırım ki... Bir yakarım ki ocağı. Yaa, ben paramı peşin aldım, o paraya da beyaz pantolon aldım. Vayis Usta dedi ki, ‘En güzel dikişi senin pantolona vurdum,’ dedi. Yaaa... Sen de peşin aldın değil mi? Bir yakarım ki ocağı...”

Cumali yumuşak, okşar gibi bir sesle: “De bakalım deli oğlan goreyim seni,” dedi.

Cumali, yanında getirdiği bir am parçasını ateşleyip ocağa attı. Az sonra içerideki çalılar usul usul çatırdamaya başladı. Sonra da birden tutuştu. Yalımlar bir pencere byklğindeki ağızdan dışarıya snd.

Cumali küfretti:

“Puştlar,” dedi, “bunlar hep puşt zaten. İlk ocağa bu kadar çalı doldurulur mu?”

Mustafayı karşısına aldı. Çalıları ocağa nasıl, ne biçim atacağını uzun uzun anlattı. Hem küfrediyor, hem anlatıyordu. Ocağın ağzından dışarı fışkırarak dört bir yanı yalayan yalımlar az sonra geri çekildi. İçerişi karanlık bir mağara gibi kaldı. Mustafaysa Cumaliye sormadan bir kucak çalıyı götürüp içeri sürdü. Bir, bir kucak daha... Öğleüstünün sıcağı tozlu yola, koca, kalın yapraklı, ağır gölgeli incir ağaçlarına, yan tarafta erimiş kalay parlaklığında akan çaya, kül rengi göğ, tepede dönüp duran tek bulut parçasına, ağaçlara, arada sırada uçan kuşlara, boynunu bükmüş tozlu otlara, kavrulmuş çimenler üstündeki sarı çiçeklere, akyoğurt çiçeklerine, kurumuş çalı yığının, her şeye işlemiş, her şeyi kavuruyordu. Sıcaktan bütün dünya, canlısıyla cansızıyla terliyordu. Mustafa da işte bu sıcakta durmadan çalı öğüten ateşe çalı yetiştiriyor, terliyordu. Ocağa yaklaşıp içeriye

çalı atmak bir ölüm. Tepede güneş, karşı-
da ateş... Mustafanın kara, ısıltılı gözleri...
Gülen ak dişleri... Mustafanın yüzü kızar-
mış, ocaktaki yalımlar gibi olmuş. Musta-
fanın gömleği de terden sırsıklam.

Güneyde Akdenizin üstündeki ak bu-
lutlar top top yükselince bil ki Akdenizden
serin, ıslak bir yel esecek, sıcaktan pişmiş
insanları ıslak bir havlu serinliğiyle sara-
caktır.

Yolların tozlarını kaldırarak ilk serin yel çıktı. Mustafa yorgunluktan, açlıktan titriyordu. Bu sırada, ötedeki incir ağacının gölgesine sırtüstü yatmış, cigara içen Cumali gönülsüz gönülsüz kalktı.

Mustafaya sertçe: “Haydi git de yornu-ğunu* al. Olmaz mı,” dedi.

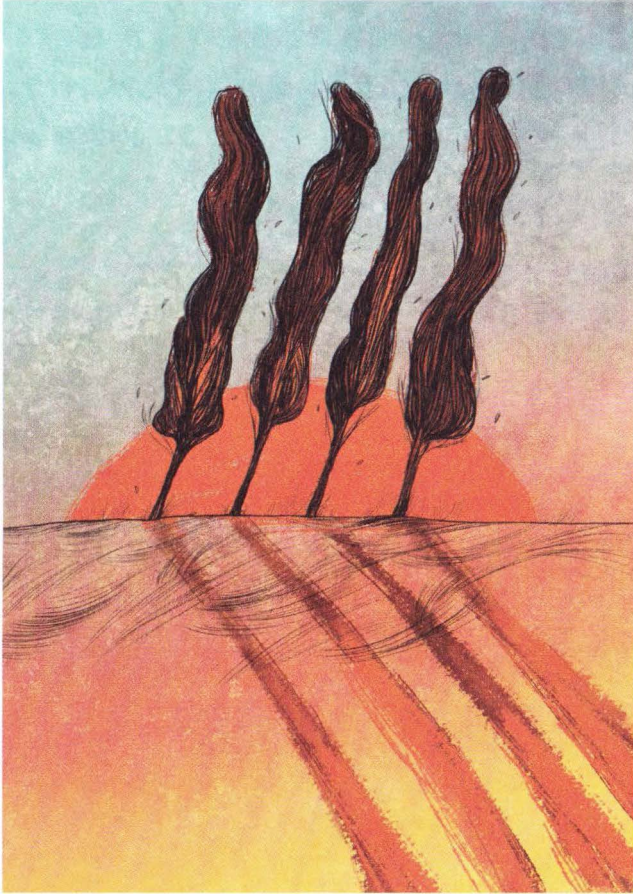
Mustafa elindeki son çalıyı da içeri attı.

* Yornuk: Halk dilinde dinlenmek.

Gün kavakların tepesinden aşağıya inip battı. Kavaklar karanlık bir perde gibi kaldı.

“Gel ulan Mustafa, gel de ekmek yiye-
lim,” diye çağırdı Cumali.

Hasan Beyin gönderdiği çıkını açtılar. Peynir, taze soğan, yufka ekmek vardı. Mustafanın karnı yapışmıştı. Yemeği bitirinceye kadar hiç konuşmadılar. Mustafa gidip çaydan testiye doldurdu. Su, kan gibi ılıktı. Yemeğin üstüne uzun uzun içtiler. Cumali elinin tersiyle sarkık, uzun bıyıklarını sıvazladı.

Mustafa hemencecik kalktı, işin başına geçti. Cumali de suyun kenarına gitti. Sonra ağır ağır, sallana sallana geldi.

“Mustafa,” dedi, “ben uyuyacağım. Yorulursan kaldırırsın beni e mi?”

“Olur Amca,” dedi Mustafa.

Gece yarıyı çoktan geçmiş... Ay kavakların ardına düşmüş, ağaçların arasından bir dilimi görünüyor.

Ocaktan da Mustafanın yüzüne yalımların ışığı vuruyor. Mustafanın zayıf, bir deri bir kemik yüzü yalımdan daha kırmızı. Kırmızı yüz, boncuk boncuk terlemiş. Terler parlıyor. İçerde yalımlar nasıl da boğuşuyor! Sağ yandan gelen kocaman kocaman yalım dalgası, orta yerde arkadan gelen bir sürü ince yalımla sarmaş dolaş oluyor. Sonra bu sarmaş dolaş olmuş bir top yalım, ocağın ağzından dışarıya fışkırıyor. Dışarıda kopup, karanlıkta bir parlayıp sönüyor.

Mustafa kulak kesildi: Her çalıyı atışta büyük bir çıtırtı, bir uğultu, bir inleme, ağlayan bebelerin sesi gibi bir vızıldama geliyor içerden.

İçinden: “Vay,” dedi. “Çalılar da ağlıyor.”

Cumalinin sesini duydu. Cumalinin sesi uykulu...

“Cumali Amca ne diyorsun?” diye sordu.

Cumali bir daha seslendi: “Yoruldun mu? Geleyim mi?”

Mustafa tepeden tırnağa bir ürperdi. Soğuk soğuk ter döktü. Titredi. Kocaman bir kucak çalılı çatal ağaçla ta ocağın dibine kadar fırlattı.

“Yok,” dedi, “ben yorulur muyum hiç? Sen uyu Amca.”

Cumali ses çıkarmadı.

Öyle yoruldu, öyle terledi, öyle pişti ki... Artık ocağa yaklaşmıyordu. Ya çatal ağaç da olmasaydı, hali işte o zaman dumandı. Çalılı kucak kucak ocağın ağzına yığıyor, çatal ağaçla da üstüne var gücüyle abanıp ocağa fırlatıyor, bu sırada ocağa yaklaştığı

için, bir sıcak dalgası ortasında kalıp çatlayacak gibi oluyor, bu yüzden de karşıdaki tümseğe kadar koşuyor, göğsünü esen yele veriyordu.

Hava bir su gibi ağır, boğucu, akıyordu.

Tepenin arkasındaki gökte kalın bir ışık şeridi var. Parlak.

Mustafa ocuk şimdi artık yarı baygın. Artık tümseğe kadar koşacak gücü yok. Yırtık pantolonunu, gömleğini çoktan çıkarmış.

Şafağa doğru bir kuş öter. Küçük bir kuştur. Uzun, keskin bir sesi vardır. İşte, o kuş öttü.

Cumali bir kez daha uyanıp: “Yoruldun mu?” diye sordu.

Mustafa: “Yok Amca,” dedi, “hiç yorulmadım.”

Bunu söylerken soluğu kesildi, boğulacak gibi oldu. Sesi ağlamsıydı. Cumali gerinerek ayağa kalktı. Gözlerini ovuşturdu. Sonra bir çalının dibine uzun uzun işedi.

Çocuk dişini sıktı. Olduğu yerde sallandı. Kendini zor tuttu. Titreye titreye kucağındaki çalıyı götürüp attı.

Cumali: “Haydi git yat,” dedi.

Hasan Bey geldiğinde Mustafa daha uyuyordu.

Hasan Bey Cumaliye: “Çocuk nasıl? İyi çalışıyor mu?” diye sordu.

Cumali de dudak büküp ağacın altında uyuyan Mustafayı gösterdi:

“Çocuk,” dedi.

Hasan Bey: “İdare et, sonra hesaplaşırız,” dedi, gitti.

Mustafa uyandığı zaman üstüne gün vurmuş, kavurmuştu. Elini toprağı dayayıp kalktı. Toprak kızgın demire dönmüştü. Gerinecek oldu, öyle bitmişti ki gerinemedi. Tüm kemiklerini kırmışlardı sanki. Öyle sızlıyordu işte. Her bir yanı dökülüyor. Canını dişine takıp olanca gücünü topladı, fırladı.

Soluk soluğı: “Cumali Amca kusura kalma,” dedi. “Uyuyup kalmışım.”

Hemen çalılara sarılıp ocağı atmaya başladı. Çalılar ocakta kuş gibi ötüyordu. Ortalıkta bir acı, ıslak, yakan koku vardı.

Cumali: “Ben demedim mi uyur kalırsın diye...” dedi.

Mustafa duymamışçılığı vurdu.

Biraz çalışınca açılıp kendine geldi.

“Aloooş be,” dedi, “ilk günü atlattık.”

Sonra gözünün önüne iki kocaman sıcak günü, cehennem gibi yapış yapış, insanın etine sıvanan boğucu geceyi getirdi. Birden umudu kesildi.

Daldı. İki gün de ne yani? Pamuk o kadar beyaz değildir. Dokurken ilaçlarlar ta-

bii. Hiç ilaçlamaz olurlar mı? İkindiüstü Süleyman tepesi, tepenin yanındaki yol, Savrun çayı, kasabanın kalın, esmer bacaklı kızları. Köprünün üstü... Savrun çayı apaydındır. Arka arkaya, yukarı doğru uçan balıkları görürsün. Suyun dibindeki çakıltaşlarını say. Çakıltaşlarına güneş vurur ya!

İşte böyle, hep Mustafa çalıştı. Yoruldu, öldü bitti, canını dişine takıp çalıştı. Cumali ağır, hantal, domuzuna uyudu uyandı, “Yoruldun mu?” diye sordu. Ateş önünde pişen çocuk boynunu büktü, karşılık vermedi.

Bu gece, son gecedir. Parlak ay, kavakların üstünde. Mustafa ayaklarını çekemiyor. Bir gececik kaldı işte. Bir gece be!

Cumali her zamanki sertliğinde:

“Öyle ne kımıl kımıl ediyorsun? Gelse-ne gayrı.”

“Geldim Amca,” dedi, “geldim işte.”

“Yorulunca uyandır.”

Ateş biraz azalırsa tuğla pişmez. Tüm emekler boşa gider. Bir saniye bile çalışmaz kalmamalı ocak. Yalımlar dışarı çıkıp geceyi yalamalı.

Gayrı kolları da tutmaz olmuştu. Dışarı çıkan yalımdan iğreniyordu. Artık serinlemek için karşı tümseğe kadar koşacak hali de kalmamıştı. Şimdi ne yapıyordu? Çalıyı getirip ocağa atınca ağzı aşağı toprağa kapanıyordu. Gece toprağı serindi. Yatınca da bir türlü kalkamıyordu. Baş önüne düşüyor, uyukluyor, sonra birden var gücünü toplayıp fırlıyordu.

Yalımlar sarılıyor, dolaşiyor, kırmızıdan sarıya, karaya dönüyor. Yalımlar başının ucundan karanlığa kayıyor, uçuyor.

Son çaba... Gözünü doğuya dikti. Işık şeridi ortalarda yok.

Cumaliye doğru hınçla bir tükürük fırlattı. Dili damağı kurumuştı.

“Vay,” dedi, “vay anasını avradını... Cumali Amcası...”

Bir kucak çalıyı hırsla götürüp ocağa attı.

Elleri göğsü yırtılmış yanıyor, acıyor. Her yerinde kan kurumuş.

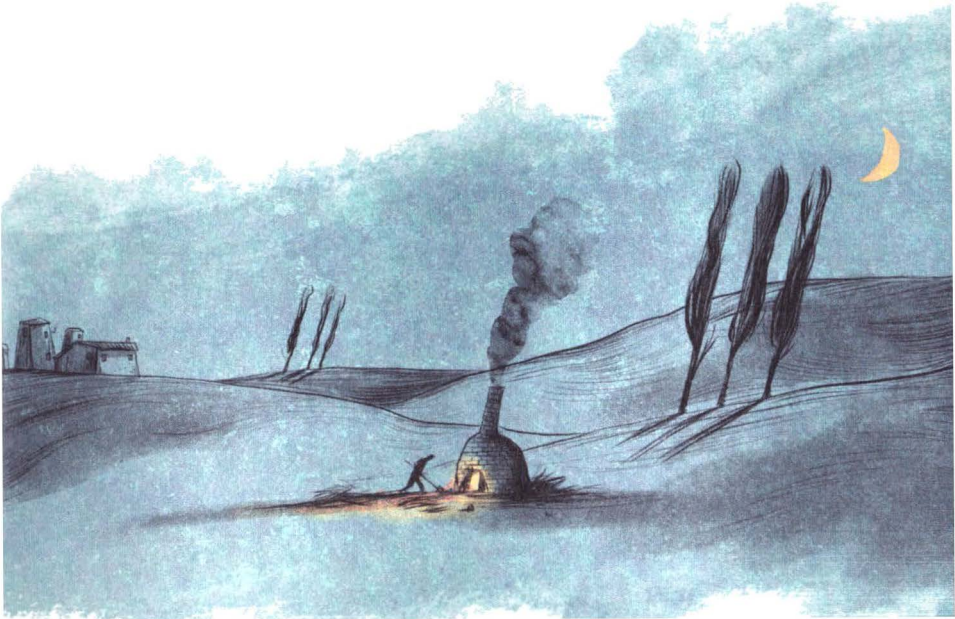
Işık şeridi nerede kaldı? Tanyeri daha kapkaranlık. Gözleri kocaman açıldı. Bir

titreme aldı. Karanlıkta, kapkara bir perde olan kavaklar, tümsek, yalımlar, ocak, çallılar, tanyerinin berisindeki tepe, horlayan Cumali, hepsi birbirine karıştı. Dünya, etrafında firdöndü. Kusacağı geldi.

“Cumali! Cumali Amca! Cumali Amcaaa!..”

Kendinden geçti.

Neden sonradır ki Cumali uyandı, gerindi. Yattığı yerden: “Mustafa, yoruldu mu?” diye bağırdı.

Ses gelmedi. Yineledi. Birkaç kez yineledikten sonra kızgınlıkla kalktı. Baktı ki ocak karanlık içinde. Tepesinin tası attı. Çocuğa müthiş bir tekme savurdu.

“Gavur oğlu gavur, mahvettin beni. Bir ocak tuğlayı ben ödeyeceğim.”

Ocağın içine bakınca yüreğine su serpil-di. Ocak daha sönmemiş, yalımlar ince ince duvarları yalıyor.

Çocuk, şafak atarken kendine gelebildi. Korkulu gözlerle dört yanına bakındı. Cümaliyi kan ter içinde, kıllı göğsünü açmış ocağa habire çalı atarken gördü. Ödü kop-

tu. Oturduğu yerden usul bir sesle: “Cumali Amca, vallahi Cumali Amca...” dedi.

Cumali hışımla geriye baktı.

“Allah belanı versin git!” dedi. “Git de yat! Ne cehennemde yatarsan yat!”

Çocuk inlercesine: “Vallahi yani Cumali Amca,” dedi.

“Git yat diyorum sana,” dedi öteki.

Gün çıkıp da karşı tepenin üstüne oturuncaya kadar Mustafa oturduğu yerde, başı önünde, oraya bağlamışlar gibi, kımıldamadan kaldı. Gün tepenin üstünden yukarılara doğru yükselmeye başlayınca başı iyicene önüne düşüp sızakaldı.

Tuğla ocağı geniştir, büyüktür. Yarisından çoğu toprağın dışında olan bir kuyuya benzer. Tuğla ocağının üstünü kubbe gibi örüp üstünü toprakla örterler.

Ocak ilk yakıldığında tuğlalar kurşuni bir renk alır. İkinci gün kapkara kesilir. Üçüncü günün sabahına kadar bu böyle sürer. Üçüncü günün sabahındaysa kıpkırmızı olur.

Ve gün kuşluktu. Mustafa korkuyla uyandı. Geceyi anımsadı. Kalkmak istedi kalkamadı. Gözünü zorla açıp ocak tarafına baktı ki Hasan Bey gelmiş. Zorladı. Yavaş yavaş kalktı. Yanlarına doğru yürüdü. Ocağın etrafını döndükten sonra içeri baktı. Tuğlalar billur gibiydi. Kırmızı billur nasıl parlar, işte öyle parlıyordu.

Mustafa, hiç Hasan Beyden yana bakamıyordu.

Hasan Bey ona yaklaştı, bir bakışını yakaladı, gülererek: “Yahu Mustafa,” dedi,

“biz seni buraya uyuyasın diye mi göndermiştik?”

Mustafa: “Vallahi Amca,” dedi, “her gece...”

Cumali sert sert baktı.

Sıcaktı... Tuğla ocağında öğle sıcağı kaynıyordu. Ocağın ağzını kapadılar.

Mustafa, şavkı dört bir yana vuran çaya koştu. Suya girince çalılarının yırttığı yerler sızladı. Ama sudan terütaze çıktı. Eve çabuk yetişmek için koşuyordu. Bir sevinç dalgası sarmıştı her bir yerlerini.

Eve yaklaşır yaklaşmaz bağırırdı:

“Ana, ana!..”

Ana dışarı çıktı. Mustafayı görünce bir çığlık attı. Dizlerini dövmeye başladı:

“Vay yavrucuğum, vay yavrucuğum, böyle ne olmuş sana?”

Mustafa donup kaldı. Olduğu yerde kanı kurumuş gibi dimdik kaldı. Mustafanın yüzü kurumuş, kavrulmuş, yırtılmıştı. Gözleri de çökmüştü.

“Vay yavrum, vay yavrum... Sana ne etmişler böyle!”

Kucaklayıp içeri götürdü.

Sabahleyin Mustafa anasına sarılıp: “Beyaz pantolon,” dedi.

Ana: “Olmaz olsun...” dedi.

Mustafa: “Yakışmaz mı ki?” diye sordu.

Ana kucaklayıp öptü.

Sonra Hacı Memede gidip bir beyaz lastik, bir beyaz çorap beğendi. Sonra Vayis Ustaya gitti.

Vayis Usta: “Mustafam,” dedi, “sana en güzel dikerim.”

Mustafa sonra dükkana gitti. Ustası çok erken gelmiş, işine başlamış, s k klerin üstüne eğilmiş dikiyordu.

Ustasının kaşları püskül p sk ld . Beli de birazcık kamburdu. Sakalları da uzamıştı. Örümcek ağlı, tozlu, yarısı   km ş dükkan eski deri, gün kokuyordu.

Ustasına: “Usta bel!” dedi. “Vayis Usta benim pantolonu en güzel dikecek.”

Usta: “Diker,” dedi. “İyi adamdır.”

Üç gün geçti, dört gün geçti, bir hafta geçti. Hasan Beyden ses seda yok. Daha doğrusu Hasan Bey oralı bile değil. Mustafa bu arada kendi kendini yiyordu ama, ağzını açıp da ne Ustaya, ne anasına bir şey söylemiyordu. Bir gün, Hasan Bey dükkanın önünden geçerken Usta çağırdı. “Yahu Hasan Bey,” dedi, “şu bizim oğlanın gündeliklerini versene.”

Hasan Bey durdu, düşündü. Başını salladı. Sonra birden: “Peki, vereyim,” dedi.

Bir tane kağıt lira, iki de yirmi beş kuruşluk çıkarıp masanın üstüne koydu.

Usta paraya baktı baktı:

“Yahu Hasan Bey, bu bir gün için. Üç gün çalıştı çocuk.”

Hasan Bey: “Hep uyumuş, her gece uyumuş... Onun gündeliğini de Cumaliye verdim. Bu da senin hatırın için,” dedi gitti.

Mustafa: “Vallahi Usta her gece...” dedi kaldı, gerisini söyleyemedi. Lafı boğazında düğümlendi. Başını önüne eğdi.

Uzun, kahredici bir sessizlikten sonra Usta: “Bana bak, Mustafa sen iyi yetiştin artık,” dedi. “Yaptığın pençeler çok güzel. Bundan sonra benden her hafta bir lira alacaksın.”

Mustafa, başını korka korka kaldırdı. Islak gözleri ışıltı içinde kaldı. Ustaya sevinçle güldü. Usta da güldü.

“Bugün temmuzun onu,” diye düşündü Mustafa, “bir hafta, iki hafta, üç hafta... Sonra tamam.”

Usta: “Al şunu ver Vayis Ustaya,” dedi. “Benden de selam söyle. Kumaşı en iyisinden alsın. Üstünü versin paranın sana. Onla da ayakkabı al. Bu bir buçuğu ben alıyorum. Şimdi, senin bana üç buçuk haftalık borcun var.”

Mavi beş liralığın üstünde uçarcasına koşan, dili bir karış dışarda bir kurt resmi vardı o zamanlar.

Yayın Notu: Bu öykü, Yaşar Kemal'in *Sarı Sıcak* (YKY, Ocak 2004, 3. baskı) adlı kitabından alınmıştır.

Kesme işareti, inceltme işareti kullanmayan Yaşar Kemal'in, çocuklar ve gençler için hazırlanan kitaplarında da imlasına sadık kalınmıştır.

Yaşar Kemal'in YKY'deki eserleri:

Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana – *Bir Ada Hikayesi 1*

Karınca'nın Su İçtiği – *Bir Ada Hikayesi 2*

Tanyeri Horozları – *Bir Ada Hikayesi 3*

Çıplak Deniz Çıplak Ada – *Bir Ada Hikayesi 4*

İnce Memed 1

İnce Memed 2

İnce Memed 3

İnce Memed 4

Ortadirek – *Dağın Öte Yüzü 1*

Yer Demir Gök Bakır – *Dağın Öte Yüzü 2*

Ölmez Otu – *Dağın Öte Yüzü 3*

Demirciler Çarşısı Cinayeti – *Akçasazın Ağaları 1*

Yusufçuk Yusuf – *Akçasazın Ağaları 2*

Yağmurcuk Kuşu – *Kimsecik 1*

Kale Kapısı – *Kimsecik 2*

Kanın Sesi – *Kimsecik 3*

Teneke

Binboğalar Efsanesi

Ağrıdağı Efsanesi

Hüyükteki Nar Ağacı

Yılanı Öldürseler

Deniz Küstü

Al Gözüm Seyreyle Salih

Kuşlar da Gitti

Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca

Sarı Sıcak

Üç Anadolu Efsanesi

Çakırcalı Efe

Nuhun Gemisi – *Bu Diyar Baştanbaşa 1*

Yanan Ormanlarda Elli Gün – *Bu Diyar Baştanbaşa 2*

Peri Bacaları – *Bu Diyar Baştanbaşa 3*
Bir Bulut Kaynıyor – *Bu Diyar Baştanbaşa 4*

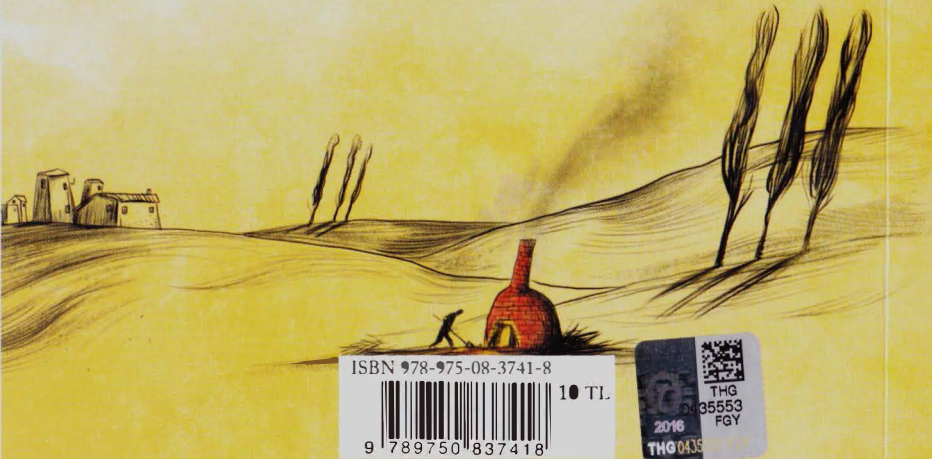
Allahın Askerleri
Baldaki Tuz
Ağacın Çürüğü
Ustadır Arı
Zulmün Artsın
Ağıtlar
Gökyüzü Mavi Kaldı (S. Eyuboğlu ile)
Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor –
Alain Bosquet ile Görüşmeler
Binbir Çiçekli Bahçe
Bugünlerde Bahar İndi
Tek Kanatlı Kuş
Çocuklar İnsandır

Doğan Kardeş
Yolda - Seçme Öyküler (2010)
Neredesin Arkadaşım - Seçme Röportajlar (2014)
Sevmek, Sevinmek, İyi Şeyler Üstüne - Seçme Yazılar (2014)
Yağmurla Gelen (2014)
Kalemler (2016)
Beyaz Pantolon (2016)

Büyümek dediğin...

Yaşar Kemal bize bütün eserlerinde yoksulları, ezilenleri, zulme uğrayanları, emekçileri, memleket insanını, çocukları anlattı... Bunca yoksulluğa, yoksunluğa, acıya rağmen, hayatın bu cehennem kıyısını anlatırken bile kelimelerini hep umuda kilitledi.

“Beyaz Pantolon” hikâyesinde, ayakkabı tamircisi Mustafa’nın bir beyaz pantolon alabilmek uğruna tuğla ocağında ölümüne verdiği mücadele, yazarın *Sarı Sıcak* kitabında yer alıyordu. Şimdi ise, Sedat Girgin’in resimleriyle bağımsız bir kitap olarak okurlarla buluşuyor.

ISBN 978-975-08-3741-8

10 TL

9 789750 837418

